

L.S.,

Met verbazing hebben wij dit wetsvoorstel gelezen.

Het is een wetsvoorstel dat uitsluitend gericht lijkt op buitenproportionele controle van thuisonderwijsgezinnen.

Het gaat hierbij niet alleen om de controle of het toezicht op het gezin, maar ook om het controleren en bepalen van wat het gezin al dan niet mag doen in het dagelijks leven.

Het lijkt er op dat u zich zorgen maakt om kinderen die thuisonderwijs krijgen. De vraag is waar dat op gebaseerd is. Wij zijn van mening dat uw zorgen niet terecht zijn.

Onderzoeken over thuisonderwijs in binnen- en buitenland zijn zeer positief, zowel wat betreft academische prestaties als sociale competenties. Bovendien zijn er verschillende Ivy League universiteiten in de Verenigde Staten die de voorkeur geven aan thuisonderwezen studenten boven schoolonderwezen studenten. Zij prefereren thuisonderwezen studenten wegens hun specifieke kwaliteiten, zoals hun intrinsieke motivatie en het vermogen om daadwerkelijk "out-of-the box" te denken.

De kwaliteit van het schoolonderwijs in Nederland gaat de laatste jaren steeds verder omlaag. Er is een chronisch tekort aan leraren, hoogbegaafde kinderen vallen uit omdat het schoolsysteem hen geen toereikend onderwijs te bieden heeft en de resultaten van alle leerlingen worden gemiddeld genomen steeds slechter. Als Nederland internationaal mee wil blijven tellen, lijkt het verstandig om het beleid omtrent thuisonderwijs zodanig te wijzigen dat deze onderwijsvorm voor meer mensen toegankelijk wordt, en inhoudelijk kan blijven bestaan op de manier zoals thuisonderwijsgezinnen daar nu invulling aan geven. Met dit wetsvoorstel helpt u de kwaliteit van het thuisonderwijs in Nederland om zeep, met alle gevolgen van dien.

De Onderwijsraad heeft in 2012, dus inmiddels acht jaar geleden, een rapport uitgebracht waarin werd gesproken over het creëren van wettelijke waarborgen voor thuisonderwijs zodat ouders verplicht zouden zijn vervangend onderwijs te verzorgen, wegens het recht van kinderen en jongeren op onderwijs van voldoende kwaliteit.

Het "probleem" waar dit wetsvoorstel een oplossing voor zou moeten bieden, is dat de overheid blijkbaar niet op de hoogte is van het aantal jongeren dat daadwerkelijk onderwijs krijgt van de ouders. (Bij mijn weten ontvangen alle kinderen met een vrijstelling onderwijs van hun ouders.) Bovendien is de overheid niet op de hoogte van de kwaliteit van het thuisonderwijs dat jongeren krijgen. Daarnaast wordt als probleem genoemd dat thuisonderwijsgezinnen te maken zouden hebben met maatschappelijk wantrouwen. Vervolgens wordt het creëren van een wettelijk kader hier als oplossing voor deze zogenaamde "problemen" genoemd.

Er ontbreekt hier een belangrijke stap. Als de overheid blijkbaar niet op de hoogte is van de actuele stand van zaken rondom thuisonderwijs (het rapport van de Onderwijsraad stamt uit 2012 en was niet gebaseerd op onderzoek binnen de thuisonderwijsgemeenschap in Nederland), dan ligt het voor de hand om eerst een onderzoek te starten, alvorens tot een wetsvoorstel over te gaan.

De overheid is eenvoudigweg niet geïnformeerd. Het zou logisch zijn, en kosteneffectief om middels onderzoek in kaart te brengen hoe het is gesteld met het thuisonderwijs dat thuisonderwezen kinderen en jongeren ontvangen. Vervolgens kan hier dan indien noodzakelijk, in overleg met de betrokkenen, een plan voor verbetering worden opgesteld. Het inzetten van dwang en dreiging, zoals dit wetsvoorstel beoogt te doen, is volstrekt onnodig en ondoelmatig. Sterker nog, het getuigt van een diepgeworteld wantrouwen jegens thuisonderwijsgezinnen binnen de overheid. Als de overheid oprecht geïnteresseerd is in het welzijn van thuisonderwezen kinderen en jongeren, dan zou het logisch zijn om bijvoorbeeld in samenwerking met de Nederlandse Vereniging voor Thuisonderwijs (NVvTO) en/of de Stichting Keurmerk Thuisonderwijs een onderzoek uit te voeren om te inventariseren hoe het is gesteld met het onderwijs dat thuisonderwezen kinderen krijgen. Na deze inventarisatie kan vervolgens samen worden bekeken waar behoefte aan is bij zowel de overheid als de thuisonderwijsgezinnen. Zo kunnen we, indien nodig, samen een werkbaar plan maken, in goed overleg.

Het geven van thuisonderwijs is een hele verantwoordelijkheid. Ouders zijn zich hier terdege van bewust. Natuurlijk hebben zij een doel voor ogen waar zij met hun kinderen naartoe werken. Net als andere ouders, willen ouders die thuisonderwijs geven het beste voor hun kinderen. Zij willen dat hun kinderen gelukkig zijn en opgroeien tot evenwichtige volwassenen met een waardevol bestaan, waarbij zij actief deelnemen aan de maatschappij. Net als andere ouders zullen ouders die thuisonderwijs geven hun uiterste best doen om hun kinderen alles te bieden wat zij nodig hebben om zich te ontwikkelen en hun talenten te ontplooien, zodat hun kinderen een actieve rol kunnen vervullen in de maatschappij. Dit zou het doel moeten zijn van alle vormen van onderwijs.

Vertrouwen en respect zijn belangrijke kernwaarden in het gezin. Ouders die thuisonderwijs geven, gaan op een respectvolle manier en met vertrouwen om met hun kinderen. Zij werken immers dagelijks samen in het onderwijs, en dat gaat bovengemiddeld goed. Uit onderzoek blijkt dat thuisonderwezen kinderen over het algemeen socialer zijn dan hun schoolgaande leeftijdsgenoten, en ook op academisch niveau scoren zij bovengemiddeld goed.

Thuisonderwezen kinderen weten meestal hun oorspronkelijke leergierigheid en intrinsieke motivatie om te leren, te behouden, terwijl schoolgaande kinderen meestal geen zin meer hebben om iets te leren.

In thuisonderwijsgezinnen is het vaak gebruikelijk om kinderen het vertrouwen te geven dat zij alle benodigde kennis en vaardigheden zullen opdoen, wanneer zij daar zelf aan toe zijn, dit wordt ook wel "self-directed learning" of zelfgestuurd leren genoemd. Dit is immers ook de manier waarop kinderen (wij allemaal!) leren vanaf het begin: sommige kinderen leren vroeg kruipen en lopen, andere kinderen zijn sneller met hun verbale ontwikkeling. Uiteindelijk zullen nagenoeg alle kinderen leren lopen en spreken, zonder dat daar volgens een vastgesteld schema onderwijs voor wordt aangeboden.

Op latere leeftijd werkt het net zo: alle kinderen zullen willen leren lezen en schrijven, en zullen willen leren rekenen. De precieze leeftijd waarop zij gemotiveerd en rijp zijn om dit te leren, zal per kind verschillen. Er zijn zelfs

aanwijzingen dat kinderen die te vroeg moeten leren lezen en schrijven wanneer zij daar nog niet aan toe zijn, vaker dyslectisch zijn (of worden!). Als kinderen mogen leren lezen en schrijven wanneer zij daar zelf klaar voor zijn, treedt er minder dyslexie op. Bovendien leren kinderen/mensen sneller en duurzamer wanneer zij gemotiveerd zijn, dan wanneer iets aan ze wordt opgedrongen.

Thuisonderwijs is bij uitstek een ontwikkelingsgestuurde onderwijsvorm. Het is maatwerk en er is vaak sprake van zelfgestuurd leren. Kinderen en jongeren volgen hun eigen leerlijn, waarbij zij soms bijvoorbeeld eerst zeer geïnteresseerd zijn in de Noordpool, pooldieren en onderzoek naar het klimaat, en pas daarna gemotiveerd zijn om te leren lezen, omdat zij graag zelf willen kunnen lezen om zo nog meer te weten te komen over hun interessegebieden.

Laten wij thuisonderwezen kinderen daarom het vertrouwen geven dat zij zich adequaat zullen ontwikkelen op basis van hun intrinsieke motivatie. Het volgen van een verplicht schema, leerdoelen, of leerlingvolgsysteem zal de kwaliteit van het onderwijs niet ten goede komen; integendeel. De administratieve druk die dit met zich mee brengt, evenals de druk op de kinderen om zich bezig te houden met onderwerpen die niet aansluiten bij hun ontwikkelingsniveau of interesses op dat moment, zullen de kwaliteit van het thuisonderwijs in gevaar brengen.

Op scholen wordt er tegenwoordig over het algemeen zo veel en vaak getoetst, dat er vaak vooral geleerd wordt om te slagen voor de toetsen, in plaats van te leren om kennis te vergaren. Dit resulteert in een schrikbarend laag gemiddeld niveau van taal en rekenen onder kinderen in Nederland, waarbij het nog zorgwekkender is dat het niveau bovendien steeds verder afzakt. Inmiddels is één op de vier jongeren van rond de 15 jaar niet in staat te lezen op een niveau waarop zij kunnen functioneren in de maatschappij!

Thuisonderwijsgezinnen maken meestal geen gebruik van toetsen. Gezien de kleinschaligheid van het onderwijs, zijn de ouders uitstekend op de hoogte van het (ontwikkelings-)niveau van hun kinderen. Bovendien zullen ouders het onderwijs aan hun kinderen aanpassen aan de behoeften en het niveau van het kind. Thuisonderwijs is immers maatwerk. Het afnemen van gestandaardiseerde toetsen binnen het thuisonderwijs heeft dan ook geen meerwaarde.

Verschillende scholen, zoals bijvoorbeeld Vrijescholen, democratische scholen en andere particuliere scholen, maken vaak ook geen gebruik van gestandaardiseerde toetsen of een gestandaardiseerd curriculum, dit mag een school zelf bepalen.

Daarnaast zijn er een heleboel kinderen in het schoolonderwijs die "een jaartje langer kleuteren" omdat zij nog niet toe zijn aan het schoolse stramien en ook zijn er kinderen die een of meer schooljaren doubleren. Op Vrijescholen is het zelfs gebruikelijk dat het primair onderwijs een jaar langer duurt dan op reguliere scholen.

Het toetsen van alle thuisonderwezen kinderen op 6-, 9- en 12-jarige leeftijd is dan ook volkomen onnodig en past niet bij het karakter van thuisonderwijs. In tegenstelling tot schoolonderwijs, dat gericht is op het volgen van een vastgesteld curriculum dat identiek is voor alle kinderen, is thuisonderwijs maatwerk, waarbij de ontwikkeling van het individuele kind centraal staat en

leidend is voor het programma dat wordt aangeboden. Het voorstel om het niveau van thuisonderwezen kinderen in kaart te brengen middels gestandaardiseerde periodieke toetsen getuigt dan ook van weinig kennis en affiniteit met thuisonderwijs.

Het verplichten van toetsen, tijdsschema's, leerdoelen, of een curriculum aan thuisonderwezen kinderen is in strijd met het gelijkheidsbeginsel. Bovendien zouden thuisonderwezen kinderen dan ook strenger beoordeeld worden dan geadviseerd in het rapport van de Onderwijsraad uit 2012, waar gesteld wordt dat deugdelijkheidseisen die worden gesteld aan thuisonderwijs vergelijkbaar moeten zijn met die voor particulier onderwijs. (zie ook de door u geschreven aanleiding van dit wetsvoorstel)

Natuurlijk is het begrijpelijk dat de overheid graag gerustgesteld wil worden dat thuisonderwezen kinderen kwalitatief goed onderwijs krijgen, en dat zij "iets leren". Het bijhouden van een portfolio zou een goede methode kunnen zijn om het genoten onderwijs en de opgedane kennis en vaardigheden inzichtelijk te maken. Bovendien is hier dan ook meer ruimte om te laten zien welk breed palet aan activiteiten er wordt aangeboden: naast lezen, schrijven en rekenen wordt er bijvoorbeeld aan verschillende projecten gewerkt, er worden musea bezocht, themadagen georganiseerd, workshops en cursussen gevolgd, etcetera.

De meeste ouders die thuisonderwijs geven in Nederland zijn hoogopgeleid, naar schatting heeft meer dan 75% van de thuisonderwijzende ouders een HBO, WO of zelfs post-doctorale opleiding gedaan. Ook de ouders met een lager opleidingsniveau die thuisonderwijs geven aan hun kinderen, verkeren dus in een gemeenschap met bovengemiddeld veel hoogopgeleiden. Men mag aannemen dat deze hoogopgeleide gemeenschap bovengemiddeld goed in staat is om hun kinderen te onderwijzen tot en met het voortgezet onderwijs. Het controleren van het pedagogisch-didactisch niveau van ouders die thuisonderwijs geven lijkt hierbij geen aanvullende waarde te hebben in het vergroten van de kwaliteit van het onderwijs, maar zal slechts leiden tot tijdrovende en kostbare administratieve en bureaucratische rompslomp voor alle betrokkenen.

Ten aanzien van de kwaliteit van thuisonderwijs is de conclusie dus dat de overheid simpelweg niet op de hoogte is van de actuele stand van zaken, en dat er geen onderzoek naar is gedaan om te inventariseren of er überhaupt een wijziging nodig is in het beleid. Dit is essentieel. Wij vragen u dan ook dringend om dit onderzoek wel te doen, in samenwerking met een thuisonderwijsdeskundige partij zoals de Nederlandse Vereniging voor Thuisonderwijs (NVvTO) en/of de Stichting Keurmerk Thuisonderwijs.

Verder kan men uit dit wetsvoorstel opmaken dat de overheid graag achter de voordeur wil controleren wat thuisonderwijsgezinnen doen in het dagelijks leven. Blijkbaar heeft de overheid zichzelf onvoldoende geïnformeerd over hoe thuisonderwijs in de praktijk plaatsvindt. Het voorgestelde bezoek aan huis, waarbij het recht op thuisonderwijs zou komen te vervallen als men de onbekende aan de deur niet binnen zou laten, is ongehoord. Dit is een

ontoelaatbare inbreuk op het privéleven van de burger. Natuurlijk wil zowel de overheid als het gezin dat het welzijn en de veiligheid van de kinderen wordt gewaarborgd.

Zoals u inmiddels weet, is vertrouwen een van onze kernwaarden. Een dwingende toon zoals wordt gebruikt in dit wetsvoorstel, draagt niet bij aan het welzijn van thuisonderwezen kinderen. Het lijkt erop dat er verschillende hindernissen worden voorgesteld om thuisonderwijs voor zo veel mogelijk mensen moeilijker te maken: het gesprek met de (onbekende) leerplichtambtenaar in aanwezigheid van een 4-jarige, een (onbekende) inspecteur van de onderwijsinspectie die verschillende malen in huis komt controleren, vervolgens een gesprek met de leerplichtambtenaar waarbij de 12-jarige "gehoord" wordt. Als een hindernis niet gehaald wordt, is men "af", en is het net als bij een computerspelletje "game over". Dit is geen fatsoenlijke of prettige manier om met mensen om te gaan, en zeker niet met kinderen.

Kinderen (en volwassenen) gedijen bij vertrouwen, zij mogen fouten maken, daar leren ze van. Nu worden er in dit wetsvoorstel allerlei controlemomenten voorgesteld waarbij een "foutje" van kind of volwassene het gezin duur kan komen te staan: het kan het einde betekenen van het thuisonderwijs. Hoe kunnen we dat uitleggen aan onze kinderen? Vertellen we aan onze kinderen dat we binnenkort een gesprek zullen hebben met een meneer of mevrouw (de leerplichtambtenaar of inspecteur van de Onderwijsinspectie), en dat we op onze tellen moeten passen omdat we anders misschien ons leven drastisch anders moeten gaan inrichten? Dit zal een bijzonder onveilig gevoel geven binnen het gezin, in het bijzonder aan de kinderen. U zult begrijpen dat het welzijn van het kind hier niet bij gebaat is.

Bovendien lijkt de eventuele bezorgdheid van de overheid waar dit wetsvoorstel op gebaseerd zou kunnen zijn, meer op wantrouwen vanuit de overheid. Waar is men precies bang voor? Wat probeert men te voorkómen? Onderzoeken zijn positief over thuisonderwijs. Het zijn juist kinderen die vastlopen op school, zoals bijvoorbeeld hoogbegaafden, dyslectische kinderen, kinderen met ADHD, die extra aandacht en zorg nodig hebben van de overheid. Zij zijn gebaat bij een nieuw wetsvoorstel waarbij thuisonderwijs ook na schoolgang mogelijk wordt gemaakt.

We zouden er ook op kunnen vertrouwen, dat een gezin nooit geïsoleerd is: er is altijd een sociaal netwerk. Ieder gezin heeft familieleden, vrienden, kennissen, burens, etcetera. Daarnaast heeft ieder gezin een huisarts, een tandarts, etcetera. Bovendien bezoeken veel oudere kinderen clubjes. Al deze mensen zien het gezin, en zullen aan de bel trekken als zij zien dat er iets aan de hand is. Deze sociale controle is waardevoller dan de controle door de ambtenaar of inspecteur die het gezin niet kent, en die vervolgens een inschatting zou moeten maken van de situatie.

Mocht het toch zo zijn dat er vanuit de overheid een behoefte is aan meer controle dan de gewone sociale controle, dan zou bijvoorbeeld het behalen van een keurmerk van de Stichting Thuisonderwijs als tussenpartij, ook voldoende moeten kunnen zijn om de overheid niet op de voorgestelde onveilige en

dwingende manier inbreuk te laten maken in de privésfeer van het thuisonderwijsgezin. Het is dan óók niet nodig om restricties op te leggen ten aanzien van de locatie van het onderwijs of de voertaal binnen het gezin.

Concluderend vragen wij u met klem om onderzoek te doen alvorens te beginnen met het schrijven van een wetsvoorstel. De thuisonderwijsgemeenschap wil graag samenwerken met de overheid om de kwaliteit van het thuisonderwijs in Nederland te waarborgen, Het is hierbij van het grootste belang dat de overheid de thuisonderwijsgemeenschap erkent en vertrouwt als partner en als deskundige op het gebied van thuisonderwijs.

Thuisonderwijs is een volwaardige onderwijsvorm, waarmee kinderen kunnen opgroeien tot evenwichtige volwassenen die een actieve rol vervullen in de maatschappij. Zeker gezien de deplorabele toestand van het schoolonderwijs in Nederland, kan thuisonderwijs de redding zijn voor het Nederlandse onderwijs. In plaats van te proberen om thuisonderwijs om te vormen naar schoolonderwijs, zou het ook andersom kunnen waarbij thuisonderwijs als inspiratiebron fungeert voor het schoolonderwijs, zodat alle kinderen in Nederland kunnen floreren.

Thuisonderwijsgezinnen verdienen het vertrouwen van de overheid. Wij zien dan ook graag dat u daarnaar handelt.

Wij vertrouwen op een prettige samenwerking,
Met vriendelijke groet,

Een betrokken thuisonderwijsgezin